

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura 'olei, pre afara la c. r. poste cu bani gut'a prin scrisori francate, adresate cãtra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

(In celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.)

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

re patrarulu alu doilea (Aprilu—uniu) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 de anu e:

Pentru Sabiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungureasca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strai-natate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardia cu tramitarea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugamu a se scrie curatu, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandamu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Util-vány.** — **Post - Anweisung.**) ca impreunate cu spese mai putiene si ca mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafulu Romanu“ in Sabiu.

De sub muntii resariteni ai Transilvaniei.

Domnule redactoru! De mai multu tempu mi-amu facutu de problema a studiã in lince lucrãrile nostre in diferite ramuri de vietia: privata si publica. Mi-amu datu silintia a privi lucrurile cãtu se pãte de obiectivu, a me pune pre unu terenu de totu strainu de partida, strainu de confessione, pentru ca sa potu judecã lucrurile liberu, fãra patima, si feritu de ori-ce optimismu sãu extravagantie, — si convingeriloru castigãte in acestu modu cu privire la tem'a, ce mi-amu propusu a o infatiasã, ve rogu a le dã putienu locu in stim. diariu, ce redactati.

Unde este a se cautã fantãna tuturoru releloru cari bantue astadi poporulu românù?

Impregiurãrile triste, in cari se afla poporulu nostru in prezentu in tãte sferele de vietia, au facutu pre mai multi barbati cugetatori, sa mediteze asupr'a causelororu loru adeverate si anume sa cerceteze: „care e fantãna, de unde isorescu cu necesitate relele, cari bantue astadi poporulu nostru; unde este a se cautã caus'a primordialã a stagnãrei, vegetãrei si tuturoru infirmitãtiloru sele sociali, politice si bisericesci?“ Si rezultatele cercetãrilororu loru in acãsta cestiune se reducu la urmatãrele 4 cause:

1) Unu suntu de parere, ca reulu radicalu alu impregiurãrilororu deplorabile ale poporulu nostru e: **stareã seã miaserã materialã;**

2) Altii, ca diferentiele confessionali (in Ungari'a si Transilvani'a) intre fratii de unu sãnge si de acelesi aspiratiuni politice nationale;

3) Altii lips'a unui corpu reprezentativu nationalu; si in fine altii

4) Inimicitiile, machinatiunile si desgastrele, ce a avutu si are inca sa le experieze poporulu nostru din partea conlocutãtoriloru natiani si tuturoru inimiciloru sei, cari privescu cu ochi rei ori-ce semnu de vietia si progresu alu seu.

Sa vedemu, incãtu suntu adeverate si incãtu nu parerile acestea cu privire la determinarea factoriloru destructori amintiti, sãu ca reulu fundamentalu jace altu unde-va, si ca relele amintite suntu

numai nise consecutii naturale dintr'ensulu.

ad 1. Starea materialã misera a unui poporu e in adeveru o pedeca inaintãrei unui poporu. Motivulu acest'a inse 'si perde multu din valãre prin impregiurarea, ca poporulu nostru de-si sermano, a facotu in multe privintie unu progresu frumosu, si inca in scurtu tempu. O multime de scõle poporali, gimnasii, scõle reali; o multime de fundatiuni si reunitii, suntu mai multu decãtu unu documentu despre nevaliditatea afirmatiuniloru acelor'a, cari deudela seraciã poporulu nostru de unu factoru principalu destructoru alu vietiei sele.

ad 2. Diferentiã confessionalã sãu lips'a unitãtii confessionalã a poporulu românù din diverse provincii locuite de densulu, e iãras in multe privintie o pedeca desvoltãrei poporulu nostru. Ori-cine pãte fi convinsu, ca atãtu in cause scolare, cãtu si bisericesci s'aru putã esperã rezultate maretie fndu românii uniti intr'unu corpu mare nationalu si bisericescu confessional. Cu tãte acestea inse trebuie sa dechiarãmu, ca nici acãsta impregiurãre, adeveratã defavorabilã, nu se pãte privi cã unu reu radicalu, din carele sa se pãta desvoltã consecuentu tãte relele, cãte le esperãmu la poporulu nostru. Cu deosebire astadi, cãndu poporulu ort. or. are norocireã a-si direge elu insusi afacerile sele scolare, bisericesci si fundatiunali dupa regulativele cele mai constitutionalã, suntu multe cause comune, unde se intãlescu interesele si a unor'a si a altor'a, unde incãta, sãu arã trebui sa inceteze ori-ce diferentiã, ori-ce particularismu d. e. in diferite ceestiuni sociale si politice.

ad 3. Lips'a unui corpu reprezentativu românescu pentru românii din Ungari'a si Transilvani'a inca s'a amintitu nu arãre-ori cã pedeca esentialã desvoltãrei si prosperãrei nostre sociale si politice. Adeveratã ca unu factoru, carele sa representeze natiunea nãstrã si interesle ei fatia de regimu si de natiunile conlocutãrie, carele sa ia iniciativ'a la tãte intreprinderile nostre mai momentãse politice nationale, si carele sa contribuã din tãte poterile pentru de a radicã poporulu nostru in totu modulu posibilu la o trãpta inalta de putere si bogãtia materialã si spiritualã, — unu astfelu de corpu reprezentativu aru fi dupa impregiurãri de cea mai mare insemnatate. Accentuãmu dupa impregiurãri si nu neconditionatu, fiindu de firma convingere, ca unu astfelu de factoru, si decã aru esistã, s'aru putã conservã, si si-aru putã implini diferite sele scopuri numai delaturandu-se nise rele cardinali, cari dupa cum vomu arãta mai la vale, rodulã esistentiã a societãtii romãne, si cari nedelaturandu-se, aru paralisa ori-ce putere de activitate a amintitului corpu reprezentativu.

ad 4. E adeveratã, ca poporulu românù decãtu tãte cele-lalte popõre are mai multi inimici, cari se siliescu a-i pune feliu de feliu de pedeci desvoltãrei sele materialã si spiritualã. E adeveratã, ca tãte natiunile, cu cari venimã in atingere, se siliescu din resputeri a ne inferã si discreditã in opiniunea publica europãna, infatiasindu-ne cã pre poporulu celu mai miserabilu materialminte si spiritualminte, cã pre unu poporu, carele nu merita dupa parereã loru decãtu sãu contopire in elementulu loru, sãu sterpire de pre fatiã pamentului, pentru de a nu le mai stã in caleã realisãrei planurilororu loru panslavistice, pangermanistice, sãu pãte chiaru

magiaristice! Asiã e cu adeveratã; dara de vomu cautã, ce e caus'a unei atari aparitiuni triste, si de vomu fi sinceri si drepti in apreciãrile nostre, vomu fi constãtina a constãtã cu dorere, ca noi suntemu caus'a, si anume slabiciunile nostre manifestate in diverse sfere ale vietiei nostre sociale politice, bisericesci si literarie. Activitateã nãstrã in amintitele sfere de vietia nu e nici decum de natura de a pune in respectu pre adversari nostri politici, din contra i incurãgãza, i alitia si-i intãrescu in sperantiele loru, de a-si cladã incetu, dara siguru si puternicu edificulu loru socialu si politicu pre ruinele vietiei nostre sociale si politice uationale.

Asiã dara nici in neavere, nici in diferentiele confessionali, nici in ur'a si injuriele popõreloru conlocutãrie si vecine, nici in guvernamentulu strainu, ci altu unde-va avemu de a cautã reulu radicalu, din carele curgu tãte relele, si chiaru si relele amintite, si acelu altu unde-va, este terenulu infirmitãtiloru nostre morale, iãra reulu radicalu de pre acestu terenu e: invidiã imparechierile si iesuitismulu, cu unu cuventu; inim'a nãstrã coruptã si sufletulu nostru coruptu. Aici, in internulu nostru putredu, in inim'a nãstrã plina de reuintã, in vointiã nãstrã pusa la dispoziitiunea fãptelorã inmorale scandalãse, in lips'a de unire si armoniã, in certele si sfedile nostre interne, in lips'a de caracteru firmu si neclatitu, — aici este cangren'a, aici principiulu, din care se desvoltã consecuentu acele rele, cari le citãramu mai susu, aici suntu ascunse rãdecinile tuturoru slabiciuniloru nostre manifestate in tãte ramurile vietiei nostre private si publice. E durerosu a fi siliti sa constatãmu adevorul factului din cestiune. Inim'a nãstrã plãnge si sãngera la aceste descoperiri, dara fãptele vorbescu. Adevorul nu trebuie sa-lu ascundemu, si vitiulu trebuie sa-lu combatemu pretutindenea totu-dãun'a. E un'a dintre cele mai mari rãtaciri a ne crede mai bunu, de cãtu suntemu in realitate, din contra este bine, n'are sa ne fia nici o rusine a descoperi si a ne silã sa sterpim relele, cari bantue poporulu nostru, si decã nu ne vomu dã tãte silintiele ale sterpã din rãdecini, voru periclitã existentiã nãstrã socialã si nationalã. Adevuratã e, ca ori unde, in ori-ce provincia locuitã de romãni, in tãte clasele societãtii nostre, ni-se infaciesã unu tablou tristu al vietiei nostre desolate sociale, politice si bisericesci, a cãrei isvoru nu e altulu, de cãtu invidiã, discordiã si iesuitismulu, tãte rele cardinali nutritu de multi fii cu sãnge negru ai acestui poporu nefericitu. Adevorul e ca vermi discorderu, invidiei si iesuitismulu rodu pentrecute la rãdecinile arboretu natiunei si amerintia a-i stãrce totu suculu lui de vietia. In vietia individualu, in vietia familiarã, intre membrii diferiteloru corporationi, trebuie sa o marturisimã, decã suntemu drepti, iubitori de adeveru, grasãza acestu reu fundamentalu, care impededã esentialu desvoltarea nãstrã socialã politicã si literaria.

Amu ajunsu, sa vedemu paralisãnduse ori-ce intreprindere buna, numai pentru-ca provine dela cutare sãu cutare barbatu care nu e de partiã nãstrã. Fia barbatulu cãtu de onestu, fiã fãpt'a lui cãtu de nobila, fia ea produsã de inim'a cea mai curatã, devotatã intereselorã bisericesci sãu nationale, ea nu se primescã de buna fiindu ca nu e produsã de unulu din castrele nostre, iãra auctoriulu ei e inferatu si batjocoritã in jurnalisticã nãstrã nationalã prin feliu de feliu de invective,

prin feliu de feliu de scornituri cu scopu de a seduce opiniunea publicã in detrimentulu barbatului onestu. Amu ajunsu sa perdemu tempulu celu scumpu in lupte continue interne personali, sfãsiindu-ne prin intrigi si uneltiri de totu feliu, cari n'au altu ce-va de scopu, de cãtu a dã Petru pre Pavelu josu de pre scaunu cã sa siãda elu, in locu sa ne unimã si concentrãmu puterile nostre, spre a intempnã si infrãnge atacurile adversariiloru nostri politici. Amu ajunsu cu unu cuventu cã binele si adevorul sa fie proscrisu, si din contra neaudeverulu intrigele si cabalele premiate! O tempora! O mores! Pãna cãndu vomu mai fi siliti sa mai cetimã in colãnele cutãri sãu cutãri jurnalulu românescu intreprinderi malitãse iesuitice, digresiuni frivole, termini plini de veninu picuratoru versatu cu profusiune pre adeseori de ministrii ai altãriulu, propagatori ai adevurului si amorãi evangelicu (!!!) asupr'a unorã si altoru persãne oneste, cari n'au alta vina, de cãtu ca suntu mai activi de cãtu ei in a face bine!

Sa nu perdemu din vedere, ca invidiã discorderu si iesuitismulu au risipitu staturi si natiani intregi si le-au stersu de pre fatiã pamentului, lasãndu numai o trista suveniru de esistentiã loru de odiãniã. Invidiã, discorderu si iesuitismulu au redus regatul Spaniei, odiniãra asiã infloritoriu, la stareã deplorabilã de astadi, asiã incãtu rol'a poporulu Spaniolu in concertulu popõreloru europene e mai pre o nivela cu a Romaniei. Ce sa dicemu de Franciã, care n'are sa ascrie finitul nefericitu, tragicu alu resbelulu din 1870 de cãtu discorderu, vindictei si iesuitismulu? Franciã, mai nainte dictatãrea lumii, poporulu francesu fal'a popõreloru latine, a cadutu victimã imparechieriloru interne, cari s'au resbunatu prin resbelulu celu mai crãncenu si sãngerosu, din cãte cunoãce istoriã a genului omenescu, si in urma prin celu mai infioratoriu si celu mai vandalicu resbelu civilu intre adunãrea nationalã din Versailles si comun'a din Parisu! Invidiã, resbunãrile, imparechierile si iesuitismulu voru respã si puterea vietiei nostre nationale, decã barbariã ei intielepti, adeveratã mentorã ai ei, nu se voru redicã cu o òra mai nainte si voru pune stavila intinderei mai departe acestui spiritu pestiferu, decã nu voru sterpã din midiloculu poporulu intrigele si cabalele darapanãtorã; decã nu ne vomu silã si nu vomu contribuã cu totii a introduce o vietia fratãseã, o era nouã de vietia armonica intre diferitii membrii, din cari se compune corpu nostru nationalu, unindune si concentrãndune puterile nostre spre fãpte nobile maretie; decã nu vomu fi cu totii energici in realisarea ideiloru nostre salutãri, firmi si neclatiti in judecãtile nostre. Cã o stãnca in Oceanu, de careã mii de valuri se isbescu si iãrasi se intornu fãra a o potã periclitã, — astfelu vomu fi si noi in midiloculu valoriloru fãriãse ale vietiei nostre politice. Sfarmãse voru de stãnca concordiei nostre tãte atacurile adversariiloru, cari ne mai avendu ocaziune a profitã de slabiciunile nostre, voru incepe a ne respectã dupa adevuratã nãstrã valãre.

Sessiunea presenta a corpurilorã legislative in Romani'a s'a prelungitu pãna Sambata in 23 Martiu.

Cetimã in „Pressã“ din Bucuresci: Amu avutu de multe ori ocaziunea de a constãtã cu placere cum opiniunea

publica din diferite părți ale Europei începe, încetala cu încetala, a se lumina asupra drepturilor și autonomiei române, și a nu ne mai confunda cu Turcia.

Amu publicatu mai multe estrase din jurnale străine, cari constată acestu adevăr.

Reproducem acum și o opinie a unui organu din Berlino, „National Ztg“, d-la 14 Martiu, asupr'a dreptului ce avemu de a tractă directu cu poterile garante.

Eata acestu articolu :

„Precum se scie, Pórt'a a insciintiatu pre diferitele guverne, ca voiesce sa modifice, respectiv sa denuncie in anulu 1875 tractatele de comerciu încheiate acum 12 ani pre unu tempu de 28 de ani, cu rezerv'a unei schimbări dupa 14 ani. Mai putienu cunoscutu va fi inse, ca viitóriele tractate de comerciu ale Portiei nu voru putea fi obligatorie nicicâtusi de putienu pentru principatele dunarene, și mai cu deosebire pentru Romani'a. Acestu din urma statu platesce Portiei unu tributu in arm'a unora tractate vechi in vigore, dara este pre deplinu independente in puterea nóueloru tractate in afacerile sele interiare și in tóte relatiunile sele comerciale din afara. Guvernulu român u acordă exequatur tuturor consulilor, și a datu acestu exequatur nu demultu și agentului comercialu alu Turciei la Brail'a. Elu a încheiatu dejá de mai multi ani tractate comerciale cu Austri'a și cu Russi'a pentru căi ferate, poste și telegrafu și cându Pórt'a a modificatu acum de câti-va ani sistem'a sea vamala, Romani'a a adoptatu și ea aceste modificări pre cale legislativa, adeca cu aprobarea camerelor, prin urmare intr'unu modu autonomu și din propri'a inițiativa. Germani'a și Austri'a au destule motive a avea in vedere pozițiunea independenta a Romaniiei, cându va fi sa încheie tractate nóue comerciale. Cáci deca acestu principatu esportă din parte-i materii brute (precum piei, lână și a.) in Austri'a, elu 'și comandă mai tóte produsele industriei și obiectele de luesu din Germani'a și Austri'a, și relatiunile reciproce se află intr'o crescere continua. Deca Germani'a și Austri'a voru intrá in legaturi directe de comerciu cu Romani'a acest'a nu póte produce decâtu folosu pentru ambele părți, iera drepturile Portiei n'aru fi atinse nici câtusi de putienu, de óre-ce cum s'a mai disu, tractatele ei comerciale nu potu avea nici unu raportu directu asupr'a Romaniiei.

Diet'a Ungariei.

(Urmare)

Bud'a-Pest'a 23 Martie (Cas'a reprezentantilor). Ministrulu presiedinte Bitto desvoltă program'a sea in următoarea cuventare :

„E cunoscutu ca de cându s'a începutu a doua sesiune a dietei cris'a a fostu permanenta atâtu in majoritate câtu și in senulu celor-lalte partide. Simptomele unei disolutiuni și formatiuni nóua se ivira pretotindenea și in midiolocu siovairiloru generali trebuia firesce sa devina și positiunea guvernului siovairia, care numai redimatu pre o partida tare și de incredere potea sa fia capabilu de o actiune legislativa folositoria.

Parerile despre causele acestei stări potu sa fia dupa cum suntu și parerile individuali diferite. Totusi dupa parerea mea aru fi cu totul unu lucru falsu, cându amu ascrie cea ce se ivi in genere in tóte cercurile, numai frecăriiu personalu și cându n'amu voi sa cautăm causele in impregurările cele grele economice și financiale, cari fura provocate prin investitiunile prea repedi și dictale de sentiulu remánerei in dreptu și prin loviturile cele grele elementare și sociale, pre cari le suferi tier'a in patru ani dupa olalta, pre cari inse noi abia numai de corându le-amu cunoscutu in tóta întinderea lor.

Efectulu sguduitoriu, pre care 'lu provocă cunoscerea acestei stări rele, a sguduitu și increderea de sine a majorității, acest'a a fostu fără indoiala caus'a principale a fereberii generali in-

trevenite, acest'a a adusu cu sine nesuini'ti'a pre câtu de naturale pre atâtu de nobila in tienti'a sea, carea avea sa face posibila conlucrarea celor mai însemnate capacități din diferitele nuancie de partida carea erá îndreptata spre impreunarea partideloru și carea 'și află spresiunea sea in nesuini'tele de fusiune și coalitiune.

Si intr'adeveru, onorata Casa, deca a fostu cându va unu tempu, in care inim'a patriotului cea ardatorie pentru binele publicu potea sa spreze succederea încercárilor in directiunea acest'a, apoi acel'a a fostu tempulu presentu, pentru ca noi in urm'a distrugerei și confusiunii generali ne mai apropiaramu de abisulu unei crise parlamentari.

Pre lângă tóte acestea încercările, continuate din ambele părți cu mare loialitate in interesulu coalitiunii, dorere nu reusira și anume din aceea causa, carea a fostu mai mare de câtu bun'a vointia a respectiviloru.

Si atunci se intemplă, de multu stimatulu meu antecesoru in oficiu, care și sub cele mai grele impregurări și-a tenutu postulu cu barbatia (aplaude vii in drépt'a), căci a luat asupr'a si luni intregi sarcinele celor mai însemnate dóue portfoiuri și se osteni spre a impreuná partidele (Aplause), in urma se vediu constrinsu a se retrage dela guvern, prin ce cris'a ajunse la culmea sea.

Chiamatu intre astfelu de impregurări de Majestatea Sea spre a formá unu guvern nou, problem'a mea nu potea fi alt'a decâtu sa probezu celu putienu in parte a realisá aceea ce n'a succesu deplinu antecesorului meu, și ostenele mele in directiunea acest'a fura incoronate de unu resultatu stralucitu și îmbucuratoriu in mesura mare pentru patria, fiindu ca mi-a succesu a castigá dóue capacități eminente (aplausu viu in drépt'a și stâng'a) și cu deosebire pre acelu barbatu, care pre lângă tóta etatea sea cea inaintata și opiniunea sea divergenta in unele cestiuni politice avú atâtu devotamentu patrioticu de a intrá in guvern și a luá pre umerii sei problem'a cea grea de a vindecá starea cea rea financiale. (Aplause frenetice in drépt'a și stâng'a)

Dupa acesta schitiare a intemplărilor dejá trecute, Onorat'a casa va aflá de lucru firescu, cându guvernulu constituitu togm'a acum recede dela subternerea unui programu detaliatu, care sa cuprinda tóte cestiunile mai momentóse, și cându deocamdata 'și pune de tientsa nemedilicita vindecarea stării celei rele financiale și economice, atinsa de mine mai susu, carea a influintiatu tare provocarea crisei, și asiá program'a nóstra urméza esemplulu, pre care l'a datu cas'a intréga prin delegarea comisiunii de dóue-diecei și unolu. —

Sa nu dea nimenea ca noi prin acest'a ne-amu pus marginile, in cari voimu a ne întórce, fórté anguste. Unu ministru renumitu din Franci'a a disu : „Dati-mi o politica buna și eu ve voi dá finantia buna“ și acesta sentintia fára indoiela a fostu adevérata și va fi pentru tóte tempurile.

Cá sa putemu ajungu cu succesu tienti'a propusa, și sa potemu vindecá cercuștirile nóstre sociale și financiale, trebuie sa ne îndreptám atențiunea nóstra preste tóte funcțiunile statului și sa scrutámu organismulu seu intregu, fiindu ca numai in modulu acest'a vomu fi in stare de a aflá și propune modulu celu mai simplu și impreunatu cu cele mai putiene spese spre resolvirea afaceriloru, la operatiunea sarcineloru inse cea mesura și proportiune drépta, carea de o parte asigura mai bine incurgerea regulata a venituriloru statului, de alta parte inse previne letargia și slabirea poteriloru.

Tóte acestea laolalta cuprindu problem'a, spre a cărei resolvire ne-amu impreunatu, și acest'a intru adevérnu nu e unu lucru neinsemnatu, dupa cum se pare la prim'a vedere. Interesele subsistintiei statului nostru, asigurarea desvoltării nóstre spirituale și materialu vinu aici totudéun'a la întrebare și fiindu ca noi semtimu in mesura deplina însemnatarea și urgentia acestoru probleme, pentru ca scim, câtu de multe dispusetiuni legis-

latorice și câtu de multu tempu pretindu ele, și acest'a va fi unu punctu cardinalu in program'a nóstra, vomu pune din parte-ne tóte la cale, cá aciunea ce ne-amu propus'o sa nu se incurce prin atari cestiuni cari aru desbiná castrulu lucratoriloru séu aru impedecá ajungerea tientei principale.

Acest'a e programulu nostru pentru celu mai de aprópe viitoriu și acum in urma concedeti-mi sa îndreptu atâtu in numele meu câtu și ala colegiloru ministri unele cuvinte cátra cas'a reprezentativa.

Dile grele și de crise trecu de curendu preste noi, de-si pericolulu momentanu a disparutu, totusi relele, cari facurá impreunarea tuturor poteriloru de doritu, esista și adf in mesura deplina și ceru o vindecare rapede.

Guvernulu a luat asupr'a si a face acest'a posibilo, și acum ori și care membru alu seu fu condusu de amoralu cátra patria și de sentiulu profundu alu detorintiei la acestu postu, unde-lu ascépta munca grea și responsabilitate apestatoris, asiá spreze și me rogu in numele celoru sentieminte pentru conlucrarea și spriginirea d-vóstre, căci de amu și fi noi petrunci de cea mai buna vointia, totusi numai atunci potemu compútá la succesu, cându vomu fi gat'a și capabili a subordiná interesele nóstre de partida, ce ne sfasia de comunu, interesulu principalu, de a salvá patri'a de pericolu. (Aplause frenetice in drépt'a.)

Dupa cuventarea ministrolu presiedinte Bitto se cetesce préinaltulu manifestu, prin care Majestatea Sea conchiama delegatiunile pre 20 Aprilie a. c.

In decurgerea mai departe a siédintiei deputatulu I r á n y i protestédia contr'a amestecului lui Andrásy in sfacerile nóstre interne. E. S i m o n y i dechiara, ca nu póte avé nici o incredere in ministerulu acest'a, și ataca pre Col. Tisza pentru espsiunea, ce a facut'o acest'a in audientia la Majestatea Sea, la care atacu respunde B i t t o și T i s z a.

Ministeriulu s'a prezentatu adf și Casei magnatiloru.

Bud'a-Pest'a 24 Martie. (Cas'a reprezentantiloru.) Vice-presiedintele Ios. B a n o deschide siédinti'a la 10 óre.

Presiedintele presenta mai multe petitiuni, intre cari pre cea a districtului Fagarasiului și a opidului Gyergyó-Sz.-Mklos in afacerea arondării municipieloru.

Pre lângă acestea presiedintele anuncie, ca ministrulu de justitia a tramisu unu conspectu despre starea justitiei, consiliulu de cladire din capitala unu raportu despre activitatea sea in anulu 1873 și ministrulu de instructiune unu raportu compusu de Szatmáry despre colectiunile regnicolari. Tóte acestea documente suntu dejá impartite intre deputati.

Se presentara mai multe petitiuni din partea mai multoru deputati cari se predau comisiunii resp.

Laz. Costiciu îndrepta cátra ministrulu de interne aceste întrebări :

1. Ce opiniuni are ministrulu despre procederea deputatiuniloru din Panciov'a și Orsiv'a (cari s'au prezentatu Majestátiei Sele) și crede ministrulu, ca acest'a procedere a fostu constitutionale séu nu? (Ilaritate).

2. Avut'a guvernulu influintia asupr'a îndintieloru deputatiuniloru memorate și asupr'a respunsului Majestátiei Sele, séu avut'a guvernulu scire despre densele?

3. De crede guvernulu, ca procederea deputatiuniloru a fostu constitutionale, este aplecatu a delaturá pedecelu, pre cari organele administrative le-aru pune in calea unei alte deputatiuni, care asemenea aru voi sa multaméscu Majestátiei Sele pentru provincializarea confiniului, sa asecure inse, ca la alegerea din Panciov'a nu s'au manifestatu tendintie anti-magiare?

Blasiu O r b a n u face cátra ministrulu de culte in interpelatiunea sea întrebarea : scie ministrulu ca contele Sam. Teleki a fundatu in Muresiu-Osiorhein o biblioteca cu 40,000 tomuri spre latirea cunoscintieloru in tiera și ca fun-

datorulu numitu a testatu spre inmultirea acelei bibliotece in anii 1800 și 1811 siese case și 53 jugere pamenturi și ca a demandatu ereditoru sub amerintiare de desmoscenire esecutarea punctuale a acelei părți din testamentu, și scie ministrulu, ca in cei 50 ani din urma nu s'a datu nimicu spre inmultirea acelei bibliotece, prin ce s'a detrasu o suma de 173,600 fl. ca in tempulu din urma Sam. Teleki sen. a inscrisu in cártile funduarie pre numele seu pamenturile asemnate prin testamentulu acelei bibliotece, și ca prin acest'a a lucratu contr'a conditiunii testamentare și vatema art. de lege LVII : 1791 ; scie ministrulu ca Consistoriulu supremu reform. din Transilvani'a privindu cu indiferentismu acesta economie de 50 ani s'a facutu prin acest'a complice și are ministrulu de cugetu a medloci esecutarea stricta a testamentului și desdaunarea suferita, a provede acea biblioteca cu opurile scientifice aparute in cei 50 ani și a tiené in stare buna edificiulu bibliotecei?

Val. Solymossy interpelédia pre ministrulu de finantia, ca are de cugetu a face ce-va spre alinarea miseriei de creditu și a stárei celei deplorabile și a presentá cu privire la acest'a câtu mai curendu unele propuneri și ca propune-va o banca de bilete?

Aceste interpelatiuni se predau ministriloru respectivi in scrisu.

Referintele Sz ö g y é n y i, anuncie ca comisiunea permanenta de verificatiune a verificatu definitivu pre deputatulu din Rima Szombat K u b i n y i și pre dep. din Kecskemet M o c s á r y cu rezervarea terminulu de 30 dile. Celu din táin se dá sectiunei 9 și cestu din urma sectiunei 6.

Ministrulu de justitia Pauler presenta proiectulu de lege despre procesur'a mandatare. Acestu proiectu se dá comisiunii juridice.

Ministrulu presiedinte B i t t o presenta legile sanctionate despre inarticularea tratatului încheiatu cu Engliter'a, pentru estradarea criminalistiloru, despre folosirea mai departe a resturiloru de creditu din 1872, despre libertatea provisorie de contributiune a cerealeloru și fructeloru pastaióse importate și despre sumele decursive ce trebuie solvite spre acoperirea bugetului comunu din 1872 și 1873.

Legile se publica și se voru tramite casei magnatiloru.

Refer. baronulu Des. P r o n a y subsjerne raportulu comisiunii centrale asupr'a proiectului privitoriu la regularea statisticei tieroi. Acestu raportu se va tipari.

Ig. H e l f y intréba pre ministrulu finantieloru, ca are de cugetu, a face cunoscutu casei principiile politice ce le va urmá pre terenulu finantialu, inca înainte de serbatoriu?

Dupa acest'a G h y c z y 'și desfasiaurá programulu seu finantialu, in care accentuédia micusiorarea erogatiuniloru cá o problema principale in vindecarea releloru ; cu privire la referintiele celeilalte părți a imperiului va starú pentru o întelegere, și recunósce complanarea fára nici o reserva.

Bela P e r c z e l s'a alesu de presiedintele casei reprezentative și de vice-presiedinte Carl. T e r m a din Transilvani'a.

Representatiunea universitátiei districtului și a urbei Fagarasiu in caus'a arondării municipieloru.

(Urmare)

Prea onorata Camera ! Pre temeinulu celoru susu amintite și cu convingere deplina reprezentanti'a districtului Fagarasiului de impreuna cu cea urbana, nepotendu privi impartirea proiectata a Transilvaniei in 8 comitate de corespondentia, atâtu in privintia administratiunii, a justitiei, câtu și in interesulu supraveghiării potrivit a statului, pre bacea studieloru facute intre marginele posibilitátiei, ne dámu parerea, ca impar-

lirea acésti'a sa se efeptueca celu pu-tienn in 11 ori 13 comitate si adeva :

1. Comitatulu Unedórei cu acea parte a Zarandului, care o desparte ap'a încóce cătra Transilvani'a, iéca ceaalta parte a Zarandului aru fi de a se aneacă la comitatulu Aradului.

2. Comitatulu Albei inferióre cu aneacărea scaunului Ariesului.

3. Comitatulu Clusului, Dobăc'a, cu partea apuséna a Turdei preste Campia pâna la Bald'a, de acolo cormedisiu pâna la Armenopole séu pâna la Iclodulu mare.

4. Comitatulu Solnocului cu o parte anesanda a Dobăcei si cu districtulu Celatei de pétra.

5. Comitatulu Bistritiei cu districtulu Nasendului si Lapusului, mai incolo cu pârtile Dobăcei si ale comitatului Clusului cu resiedinti'a in Bistritia.

6. Comitatulu Muresului in josu pâna la Ludosiu cu partea de pre Campi'a deschilinda din comitatulu Turd'a, aneacăndu-se aici si Reginelu sasescu, apoi din comitatulu Cetatei de balta tóte comunile de pre lâng'a Muresiu.

7. Comitatulu Odorheiului aru coprinde tóte comunile acelea de pre Ternava dela Balovasiaru insusu pâna la Paraidu, care s'a tiennu pâna acum'a de scaunulu Muresului ; din comitatulu Cetatei de balta s'aru aneacă comunile de cătra Egrestau pâna la Sighisiór'a, mai incolo totu scaunulu Sighisiórei pâna la Dalosiu, apoi din Alb'a superióra tractulu Crisului, si de cătra amédia d'i aru fi marginea otarului Ric'a. —

8. Comitatulu Cetatei de balta s'aru arondá din pârtile remase ale lui cu scaunulu Mediasului si din comitatulu Albei superióre partea, care s'a tiennu de acolo cu lunc'a Bulei.

9. Comitatulu Sabeiului cu scaunele Mercurei, Sebesului si parte din alu Nocrichului — care nu se adage la Fagarasiu, — impreunandu-se si Onc'a, apoi tractulu Sangatinului si alu Poucei din comitatulu Albei inferióre.

10. Comitatulu Fagarasiului intregitu scaunulu Rupei si alu Cincului mare mai incolo cu pârtile comitatului Albei superióre invecinate.

11. Comitatulu Brasiovului séu alu Treiscáuneloru cu teritoriulu Barsei, cu cerculu Branului din districtulu Fagarasiului actualu, Treiscáunele séu Erdővidék cu Racosulu superióra cá otaru.

In fine aru fi :

12. Comitatulu Ciuccu si Giurgiu, care si dela natura suntu asiá postate, încátu cu altu tiennu nu se aru poté uni.

Din comitatele de nou arondate, dara dupa motivele mai josu produse si justificade, unulu trebúie sa formeđe Comitátulu Fagarasiului cu resiedinti'a in Urbea Fagarasiu, incorporata la acestu comitatu cu unu atare teritoriu, care aru corespunde si in privinti'a numerului sufleteloru la pretensiunea unei administratiuni bune, apoi fondulu contributiunii inca aru fi asiá de mare, încátu din percentele lui, lesne si fára ingrennarea poporatiunii si aru poté acoperi spelele gremiali.

Propunemu dara si ne rogámu cu totu respectulu, cá Comitátulu Fagarasiului sa se arondede din districtulu Fagarasiului presente cu esep-tiunea cercului Branului, apoi din scaunulu Rupei si alu Cincului mare, luándu pentru corect'a arondare geografica si unele comuni din pârtile comitatului Albei superióre, ale scaunului Nocrichului si Seghisiórei.

Insasi natur'a a demarcatu cu acuratetia matemateca marginea între Comitátulu Fagarasiului arondándu, si a comitatului Brasiovului si Sabeiului atátu de cătra resaritu cátu si de cătra apusu.

Marginea de cătra resaritu aru fi comun'a Holbacu, de cătra apusu comun'a Bradu (Girsau), lini'a meridia na o formédia Carpatii in lungime drepta cu otarulu tierci. Lini'a de otaru de cătra média nópte o aru formá Racosulu inferioru, Jimbo-

rulu, Drausulu, Bei'a, Arcit'a, Zoltani, Dai'a sasésca, Volcani, Trapoldu, Zlag'n'a, Vecerdu, Giza-si'a, Marpodu, Holzmani, Cornetiellulu si Sacadateá, precum probédia si map'a aici sub A, cu respectulu alaturata.

(Va urmá)

Din Itali'a.

Itali'a a serbatu in 23 Martiu aniversarea a 25-a dela suirea regelui Victoru Emanuilu pre tronul. Aniversarea acésti'a este a 25-a de cându regele Sardiniei si Piemontului, dupa desastrele cari s'au inchieatu cu memorabil'a lupta dela Novar'a, pune temeiu unei épóce de renascere pentru Itali'a. Carlo Alberto desperatu de reesiti'a intreprinderiloru sele resignédia de tronul in díu'a memorabilei batalii si transpune fiolii seu Victoru Emanuilu cea mai grea sarcina, de a restitui onórea armelor sardiniane, de a eliberá Itali'a de dominiunea straina si de a infintiá regatulu Italiei, carele atunci erá tiennu de tóta lumea de unu ce imposibilu. Ceea ce se parecia atunci inainte cu 25 ani, unu vis fantasticu, vedemu ca s'a realizatu. Regele Victoru Emanuilu prin perseverenti'a sea, ajutatu de intielepciunea contelui Cavour a invinsu greutatele, la cari fú condemnatu miculu seu regatu in anul 1849, 23 Martiu. In anul 1853 miculu regatu ia parte la rebelulu orientalu in Crimea si prin acésti'a se introduce in concertulu puteriloru europene. La 1859 ajutatu de Napoleonu III castiga in tractulu dela Vilafranca si Zirüch Lombardi'a. Acestui'a urmédia Toscan'a si Emilia. Prin Garibaldi cu mi'a dela „Marsal'a“ restórná tronulu Burbonicu alu ambeloru Sicilii si fára de a intempiná o resistinti'a seriósa, le intrunescu in Novembre si Decembre 1860 la noulu seu regatu. In 17 Martiu 1861, avendu Itali'a afara de Veneti'a si Rom'a, Victoru Emanuilu sub sceprulu seu intra in sirulu suveraniloru europeni, cá „rege alu Italiei“. Corándu dupa seversirea acestei operi, séu mai adevératu dísu, dupa seversirea pârtiei acesteá din oper'a regatului italicu perde pro marele barbatu de statu Cavour, in sa lavin'a pornita odatá din N-Vestulu Italiei, nu se putea oprá, pâna cându nu acoperea peninsul'a intréga. Si asia s'a si intemplat. Anulu 1866 intrunescu Veneti'a la regatulu celu nou. Anulu 1870 i dá si capital'a cea naturala si multu dorita a regatului, Rom'a. Itali'a s'a facuta. Ea este in realitate sub sceprulu lui Victoru Emanuilu. Rege si poporu potó dara serbá aniversarea de 25 de ani cu entusiasmulu celu mai mare si totu de odatá celu mai nobilu, pentru ca aspiratiunile si unor'a si altor'a, preste acceptare s'au implinitu.

Dupa scirile din Rom'a díu'a aniversaria s'au serbatu in unu modu demnu de reminiscientiela espiratului patrariu de seculu. In díu'a de 23 Martiu a fostu o receptiune festiva in Quirinalu. Pre stradele capitalei decorate cu flumure se miscau deputatiunile, reprezentatiile diverseloru cetáti si alte corporatiuni si o multime mare de popora. Gard'a nationala erá sub arme.

Gratulationile din cele mai diverse pârti inca nu au lipsitu. La gratulatione senatului a respunsu regele : Oper'a nationala s'a indeplinitu, pentru-ca noi amu unitu independenti'a nóstra cu respectarea independentiéi altor'a, pentru ca amu unita pretensiunea drepturiloru de statu cu respectulu inaintea religiunii.

La gratulatione camerei deputatoru a respunsu regele : Parlamentulu a datu esemplulu celu mai mare de libertate, carea a remasu intacta din cauza ca a existatu armoni'a între coróna si reprezentatiu natiunii.

Consiliulu de statu, tribunalulu supremu si curtii de conturi a respunsu regele : Popórele considera de bunurile cele mai inalte respectarea legei si scutulu drepturiloru lor.

Representantiloru armatei si marinei le-a respunsu regele : Me bucuru,

vediundu-me in midloculu acelor'a, cu cari mi-amu petrecutu juneti'a mea si cu a caroru sperantia si pericole m'amu impartasitu. Nu voiu nitá nice odata binele si glori'a armatei si marinei, caroru suntu incredintiaste pentru tóte casurile dreptulu si siguranti'a patriei.

Representantiloru sciintiei si artei a respunsu regele : Periodulu in care intrámu are necesitate de ajutorulu sciintieloru si artelorú pácei. Lucrárele publice, industri'a si comerciulu voru contribui, cá Itali'a sa reintre in glori'a sea cea vechia.

Representantiloru comunitátoru provinciale le respunde : Sum miscatu de manifestatiunile cele spontane ale poporatiunii. Unitatea Italiei este o garantia pentru pacea Europei. Rom'a cá capitala a intemeiatu atátu pentru civilizatiune, cátu si pentru religiune unu principiu salutariu. Dupa Dídu amu sa multámiu tóte cáte s'au facutu pentru Itali'a vertutei poporului italianu. Libertatea a resuscitatu traditiunile glorióse ale municipalítátoru. Escercitiulu libertátiloru locale subordinatú unitátiéi nationale este unu isvoru de bunatáti. Noi vomu putea díce, ca amu intrebuniatu bine viet'a nóstra déca vomu lasá urmasiloru nostrii patri'a bine organizata, prosperanda si in unitate. Mai departe a dísu regele : Cu multámimá suntemu datoru si tatalui meu, carele a datu statutulu si initiativ'a la independenti'a nationala.

Acestea suntu pre scurtu unele trasuri principale din festivitátea dílei memorabile pentru Itali'a si regele seu.

Regele a primitu in díu'a acésti'a si alte multe ovatiuni din partea poporului italianu, cáru s'a intronitu si poporatiunea Englesa si Americana din Rom'a.

Petril'a, (in comitatulu Unedórei) in 12/24 Martie.

Suntu o multime de fatalitáti si necadiuri grele, la care este espusu astadi betulu poporu románu. Tóte cele-lalte necadiuri inse — fie ele cátu de apesatórie, — pâna ce e omulu sanatosu — vinu trecu si se petrecu ; cându apoi mai dau navala asup'r'a nóstra inca si morburi epidemice, precum este bubatulu, ce togmai aci face cu tóta furia atáta pradá între poporulu nostru celu parasitu de toti, apoi aci suferintiela si necadiurile apesatórie si ajungu culminatiunea sea.

Comun'a nóstra Petril'a jace in valea cea romantica a Jiului inferioru (cam 6 óre dela pasulu Vulcanului, ce duce in Romani'a) între munti inalti si estinsi, ce dau fiareloru adapostu, iéca animaleloru la tempulu seu pásiune grasa si apa buna. Acesti munti ne despartu — si ne ingradescu la média-dí de cătra Romani'a, spre orientu de cătra ceaalta parte a Transilvaniei. — De aci provine apoi ca poporul din valea Jiului vorbesce despre Ardélul si despre ardeleni, togmai asiá, cá cându densulu nu s'aru afía totu in Ardélul.

Intre munti gingatici amintiti, ce ne ingradescu aci, se numera : Verfulu lui Petru si Parangii, — cari cându aru potea se vorbéca, ne aru sci enará o multime de episoade interesante, despre deseles invasiuni ale turciloru, repetite de nenumarate ori in tempulu de cáte-va sute de ani, — pâna camu pre la finea secolului trecut, despre cari invasiuni, si cu deosebire despre cea din urma sub numirea de „vremea turcului“, — patru ani mai târdiu dupa vremea Herei, — ni mai sciú povesti inca multe evenimente si betráni nostrii din díu'a de astadi. Acésta comuna, ce numera camu la 2000 suflete au fostu in dílele trecute, ba mai este inca si pâna astadi cuprinssa de spaim'a infiorátóre, ce ni o causéza epidemi'a morbului de versatu — bubatulu.

Din 8/20 Febr. a. c. pâna in 6/18 Martie s'au bolnavitu de bubatu 278 persóne. Au muritu dintr'acésti'a barbati sitemei in etate dela 28—35 ani — 80 persóne ; copii au muritu 60 insi, — la olalta 140. — Au mai muritu de alte bóle diverse inca 54 persóne ; prin urmare mortalitatea, intr'unu periodu abia camu de o luna de

díle au fostu preste totu de 194 persóne. Au remasu copii orfani 150. Néu'a e mare preste mesura, avemu iérna — precum nu de multe ori amu mai pomenitu — in lun'a lui Martie.

Betulu poporu lasatu in grigea celui de susu, e lipsitu de ori-ce mangaiere, lipsitu de ori-ce ajutorulu medicalu ; cu tóte cá dealtmintrenea cunóscemu si noi, ca sciint'a mediciloru fatia cu acestu morbu periculosu, inca si pâna astadi se mai afla intr'unu stadiu fórte obscuru.

De cáte-va ani încóce s'a tiennu si aci cu destule greutate o scóla poporala. Acésti'a inca stá aci gola si parasita — totu din caus'a epidemie, Le amu insemnatu aceste aci dle Red. din singurul motivu, cáci ori ce dorere — comunicata cu cei ce au inima de compatimitu, devine óre-si cum mai usioru.

Acei medici, cari prin unu studiu seriosu aru potea inventá cu tempulu vr'unu remediu salutariu fatia de acestu morbu, aru face unu mare servitiu, si aru aduce intr'adeveru unu frumosu tributulu neamului omenescu. P.

Saschidu 14 Martie 1874.

In dílele trecute veni inspectorele scaunulu Friedr. Gooss la noi, cá, conformu § 7 din statutulu provisoriu, sa scóta din comitatulu opidanu constata-toriu din 30 membri $\frac{2}{3}$ parte adeva 20 membri, pentru de a-i alege pre acésti'a din nou prin votare. Intre cei 10 membri remasi in comitetu inse avura nenorocirea a numerá si unu románu, de cari in intregulu comitetu a fostu numai doi, pre cari ii tiennu cei-lalti membri (precum s'au esprimatu) de a cincea róta la caru. Intemplarea acésti'a nu le prea veni la scótela precum vomu vedea mai josu ; cáci densii aru fi doritu sa nu inoapnici unu románu in comitetu, cá sa-si ajunga mai usioru scopurile cele mordare, la cari urdiescu de multi ani. In 11 Martie st. n. veni mentionatulu inspector de diminiárea pentru intregirea comitetului, audiendu inse dela notariulu nostru ca sasii s'an desbinatu in 2 partide si ea cu un'a din acelea anume cu cea contraria notariului, s'au aliatu románii, pléca inspectorele pentru de a satisfice vointiei respectivului notariu, indata inapoi spre Sighisiór'a, lasándu dupa sine fama ea, alegerea se va face numai dupa o septamána. Inse deodată cu apunerea sórelui totu in acea di densulu deschide iérasi in Saschidu, conchiama in graba comitetulu intregu, dechiara sortirea trecuta de nelegala si sortindu din nou totusi si ajungu scopulu scótiendu asta-data pre ambii románi din comitetu. Diminiárea viitoare veni si la románi insciintarea neacceptata, ca aru sa se faca numama díe cá tu alegerea membriloru comitatului constandu inse comisiunea totu din sasii, cari privescu pre románi cá pre nuorii cei grei ; abia incapura 2 románi iéra alu treilea (subscrísulu) care avú totu atátea voturi si fiindu totu de odatá alesu si la comitetulu scaunulu, a trebuitu sa cada, cáci altcum nu sciú ce avea sa urmedie. Dupa finirea acestui actu sa adresá notariulu Ioh. Bodendorfer cátra poporu, care erá adunatu in giurulu seu, presupunendu ca románi nu voru intielege, cu urmatórele cuvinte : „Aveni grija! ca pasiescu a dóu'a natiune între noi, asta-data pop'alu este alesu la comitetulu scaunulu între rezervi, in comitetu au intratu doi, bagati de séma ca pre veniforiu voru intrá díe ce.“

Totu in aceea di facú inspectorele unu pasu indrasnetiu contr'a § 16 din statutulu provisoriu, alegandu si constituindu antisiti'a opidana jurandu-i totu deodata, pentru care noi amu tramisuu protestulu la comitele sasescu, a cáru rezultatu 'lu asteplámu cu nerabdare.

Curendu dupa alegere se affara intr'o di mai in tóte ulitiele pesquile, cari contiennau nisce fragmente interesante din biografiile tuturor membriloru comitetului, totu de sasii compuse anume incependu cu notariulu, ca notariulu e jefuitoriu dó padure (de óre-óe e si acum

sub cercetare pentru prevaricare cu ocaziunea drumului ferat) și alte inca. Oratorului și fonogiului (judele) au fost judecați ca prevaricatori de padure, cari conform § 4 din stat. pr. nu au nici dreptul de alegere activa cu atât mai puțin pasiva; asemenea domnul fonogiu micu, care sa fi furat boi, oi și o bute cu vin; precum și alti membri ai comitetului, cari au furat din o pravaia de aici mai multe obiecte, și despre alti inca multe, a cărora insemnare ar pretinde prea multu spațiu. Tote acelea nu le nega nici una sasă afara de cei invinuti.

Cu ocaziunea mesurării pământului inca și areta notariului nostru meritele sele; căci avendu pre lângă sine pre ginerele și pre nepotulu seu de mesuratori și nevoindu să primésca pre nici unu român între barbati de incredere au lasatu pre cei mai multi romani fara câte unu ogoru seu dăue și mai multe, cari erori trebu; sa li le remuneradio omni nostri cu câte 70 xr. din care cauza unii dintre densii, cari au de a remunerá mai multe erori de acestea, fiindu forte lipsiti mai bine se lipsescu de pământuri decâtu sa dea atât a bani, și cari le-au scrisu loru inca suntu numai jumetate și $\frac{1}{3}$ de cum suntu in mesur' a cea vechia (care a s'a intemplatu cu deosebire unde au fostu acesia vecini cu sasii. Amintindu-le acesia fusesi amenintiatu cu palmi de prea cultulu nostru notariu, pentru care și f'u datu la judecata.

Ôre cându se voru desceptá sasii din Saschidu sa véda ca suntu cătra finea secolului alu noue spre diecelea?
Georgiu Sioneriu,
parochu gr. or. in Sasch zu.

Varietăți.

* Luni á parasitu Sabiiulu dlu vice-maresialu in pensie Rudolfu cavaleru de Reichetzer, carele pre la anulu 1845 a venitá ca capitanu la chevauxlegeri in Transilvania și numai cu o intrerupere de vre-o căti-va ani a petrecutu până acum in mediloculu nostru. Densulu au fostu unulu din amicii intimi ai intru fericire repausatului Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Siagu n'a și in scurtulu tempu dela reintregirea vacantului scaunu metropolitanu incoce a aretatú aceeasi afabilitate și AEppului și Metropolitulu de acum, Escel. Sele P. Procopiu Ivacicovicu. Avemu convingerea ca reminiscintiele de intimitate și afabilitate ce ni a lasatu prea stimatulu d. generalu 'lu voru petrece și in domiciliulu celu nou si nu dorim alta, decâtu că sa se bucure ani indelungati de o viața fericita, pentru ca scimu ca si in departare ne pastréda acea ce ni a documentatu de atâtea ori in apropiare.

* (Technici romani.) Aflamu cu bucuria ca numărulu aceluor barbati, cari au chiamarea de a lucrá pre terenulu celu realu și practic u au mai crescutu cu doi. Acestia suntu domni: Ioanu de Puscariu, fiulu Ilustritatiei Sele, dlui Septemviru Puscariu și Nic. Sântionu, fiulu preotulu nostru din Sadu (lânga Sabiiu), carii au finitu in dila aceasta, studiele loru politechnice (ingineria) la politechnicu din Zurich, cu succese eminente. In atari teneri de cea mai buna sperantia face nativitatea nostra o aquisitiune buna chiaru in acea specialitate, de care avemu mare lipsa și in care ne aflamu asiá putien re-presentati. Gratulamu numitloru teneri, a ceea si succese frumose și in viața practica, cu care s'au distinsu in studiulu teoreticu!

Unu scurtu tractatu despre institutiele de corectiune.
(Urmare.)

Despre temnitiele seu carcerile din Frantia ne da o icóna unu estrasu din prediciele, ce se tienura in presentia lui Ludovicu XVI., in cari se dice: „Starea, in care se afla inchisorile din imperiulu Majestatiei Vostre, trebuie sa

stórca lacrimi si din ochi omului celu mai tare de inima, cându intra in ele, sa le cercetedie.

Unu locu de detinere numai prio o injuria inspaimentore pote deveni unu locu de despartitune. Este ádeveratu, ca judecatoriile se nesuescu, a usiará starea nefericitiloru, inse despoiatu de medilócele necesarie spre emendarea aceluor spelunci inveninate, nu potu responde la rogárile aceluor nefericiti, fara numai cu o lacere intunecata. Da! domnitórie! eu amu vedutu pre acei miserii. Zelulu meu me constringe cá pre apostolulu, sa-mi stimedu oficialu; — da! i-amu vedutu astu-feliu, ca jacendu in spelunci ingretiosietórie, pline de morburu conagiose și de necuratienia, in bratiile noastre binecuventau momentulu celu fericitu, cându fara dusi in urma la siafotu. O Ddieule! te pote, cá intre suditiu unu domnitóriu bonu sa fia ómeti, cărora siafotulu sa le fia o binecuventare! — ‘Si pote omulu imaginá, la ce extremitate au trebuitu sa fia ajunsu starea inchisoriloru din cestiune, cându unu preotu de pre amvonu vorbesce astu-feliu in presentia unu rege.

Iera in ce stare se aflau inchisorile din Danemarcia inca si in deceniile dintaiu a seculului acestuia, ne atestéda raportulu anuale alu unei societati insarcinate cu reformarea carceriloru, in carele se dice despre acelu tempu: „Atunci multi nu-si poteau imaginá, ca la unu carcere aru poté lipsi o garnisona tare de militia, cu atatu mai putienu, cu catu o tractare grobiana, lantiurile si fearele de mâni și de gátu aru poté deveni superflue. Pre stratele publice întreprindea pre atunci carnificele si servitoriulu lui scaandalos'a inferare. Unu lucru de tota dia eré, a vedé, cum se manau condemnatii pre strate in ciurdi mari la lucru de edificare si sér'a la inchisóre, si nu-i venea nimenu in minte, de a-si pune întrebarea, ca ore miserii acestia nu voru trebui sa cada in celu mai mare indiferentismu, seu sa se iritedie spre ura și resbunare cátra o populatiune, care asiá nebunesce le rapesce și remasiti'a ultima de pudóre.“

Epoca cea noua a institutelor de corectiune.

O epoca noua se incepe in desvoltarea institutelor corectórie cu renumitulu englesu amintitu Iohn Howard. Elu au datu impulsulu spre o reformare sistematica in privinti'a acést'a, vorbndu și scriindu cu mare zelu și caldura și aretandu, ca carcerle in form'a si modulu ce sa aflav, ruinéda fisicalmente si spiritalmente pre nenorocitiu, cari se aruncan intr'ensele. Elu au fostu celu dintaiu carele au statoritu principiile adeverate pentru institutiele de corectiune, adeca nu numai pedépsa, seu suferirea pedepsei ci si coregeria, si pentru realizarea acestoru principii separare si ocupatiune pentru cei detinuti.

Incepndu-se reform'a inchisoriloru in sensulu acest'a, au inceputu a se edificá spre acestu scopu edificii anume cu incaperi sanatóse si corespondietórie. Detenuti se aplicara la totu felulu de meserii, dupa cari atatu sub tempulu detinerii sa contribué la desdaunarea spelóloru, ce le avea statulu cu ei, cátu si cu deosebire dupa eliberarea loru, sa-si póta castigá cele de lipsa pentru sustinerea loru și a familieloru loru intr'unu modu onestu.

Totu odatu au inceputu a se pune totu mai mare ponderositate pre scopulu celu morale, ce trebuie sa-lu aiba pedéps'a. Pedéps'a trebuie adeca sa tiéntesca înainte de tóte la coregeria seu îndreptarea morale a celui alunecatu pre calea fapteloru criminali, cáci numai atunci va fi salutaru si pentru celu ce o suferé, și pentru statu și pentru societatea omenésca. Pedéps'a corectionale are sa tiéntesca intr'acolu, cá sa asigure pre statu și pre suditiu contra criminalistiloru si pre venitoriu, nu numai pána voru fi acesti'a detinuti sub pedépsa. Acést'a se pote ajunge numai influintiandu prin midilóce rationali și corespondietórie asup' a edu-

catiunei criminalistulu, carele seu n'au avutu parte de educatiune seu au avutu o educatiune rea. Aci nu suntu nici decum corespondietórie midilócele esterióre, d. e. pedépsa corporale, torture si alte de felulu acest'a. In casulu acest'a pote se apara cine-va bonu seu îndreptatu, dara in adéveru totu omu reu remane, si binele ce-lu face cine-va de frica, in sensulu moralei nu este fapta buna. La acesti'a se potu aplicá cuvintele scriitorulu latino: „Et prodesse volunt mali formidine pellis.“ Vointia aceluor ómeni cari numai de frica pele se silescu a face bine, remane in genere o vointia rea. Purtarea si vietuirea loru cea buna este cá si frundi'a purtata de vantu, este cá si spum'a ce se arata in undele apei.
(Va urmá)

Sabiiu 28/3 1874.

In septamán'a trecuta Mercuri in 25 Martie s'a tienutu aici prim'a adunare generala a instit. de creditu și de economii „Albin'a.“ De fatia au fostu 36 membri reprezentandu preste totu 147 voturi. La 11 $\frac{1}{2}$ ore n. amédi, presiedintele d. Dr. Alexandru Mocioni deschide siedinti'a prin o cuventare álésa salutata cu aplause din partea celoru presentu. Il. sea aréda dificultatile cu cari au avutu a se lupá consiliulu in decursulu periodulu trecutú, pedecile, cari au trebuitu sa le invinga și obstaculi, ce au trebuitu sa superedie.

In urm'a acesei'a d. directoru V. Romanu, da cetire raportulu consiliulu de administratiune despre agendele institutulu in anulu espiratu. Crediendu, ca raportulu acest'a impreuna cu bilantiulu se voru dá in curendu publicitatiei, me marginescu a aminti numai, ca venitul bruttu alu societatiei in periodulu pána 31 Dec. a. tr. se urca preste 52,000 fl. iera venitul netto preste 23 $\frac{1}{2}$ mii. Impartindu-se venitul aces'ta in sensulu statuteloru (stergerile suntu ce-va cam rigorose) resulta, ca valórea cuponulu din Iuliu a unei actiuni se platesce cu 644 fl.

Pentru scopuri filantropice s'au impartitu 400 fl. anume: Asociatiunei tranne 100 fl. Alumneulu natiunalu din Temisior'a 100 fl. scóleloru de fetitie din Oradea-Mare, Clusiu și Abrudu 200 fl.

Raportu comerciale.

Sabiiu 31 Martiu n. Tempulu schimbaciou mai multu améintia decâtu plóna. Ventu destulu. Tergulu a fostu cautatu binisoru; dara pretiurile inca s'au tiennu, fiindu întrebare de tóte cerealele aduse in piatia. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatú, 7 fl. 13 xr. calit. infer.; secar'a 5 fl. — xr. pána 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pána 1 fl. 73 xr.; cucuru (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galé'a austriaca.

Cánep'a 18—20 fl. maj'a. Lintea 6 fl. 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl. 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., páie lungi 80 xr., seurte 70 xr. maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcú 26 xr. Unsóra 79 xr. pána la 1 fl. 20 cup'a.

Budapest'a 28 Martiu. Tempulu din septamán'a trecuta a fostu preste totu uscatu, dara totu deodata schimbaciou, cându cu sóre cându norosu si cu venturi continue. Semenatulu de primavéra precum si lucrările in grádinu a progresatu binisoru; este de temutu inse ca venturile cele neinterupte voru absórbe putien a umediéda, ce a cadutu pre pamentu in septamánile de mai înainte. Totu venturile se vede ca impedece vegetatiunea, cu tóte ca caldur'a s'a urcatu dela 5 $\frac{1}{2}$ —9 $\frac{1}{2}$. Pentru pome si pentru vitia de via se póte cá stagnarea acést'a se fia o bunatate, si de aceea multi sperédia ca in anulu acest'a va fi unu c.lesu bogatu de póme. — Navigatiunea pre Dunare s'a mai inlesnitu si a si inceputu a sosi mai multe náu cu cereale; alte multe náu cu cereale suntu pre drumu in susulu Dunarei spre Budapest'a. Cu tóte aceste comerциulu de cereale nu arata o viața considerabila nici aici in locu, precum nici in piatiele din provincia. Caus'a se dice a fi lips'a de provisiune.

Comerциulu de cereale din locu este liniscitu. Gráulu cam 50,000 máji vendutu in piéta s'a radicatú cu 15—20 xr. mai multu cá in septamán'a precedentu. In terminu a mersu cam 7 fl. 95 xr. Secar'a a avutu mai putiena cautare cá in septamán'a precedentu si a scadiutu cu 10—15 xr. din pretulu avutu. Ordinulu asemenea s'a cautatu reu. Celu romanescu s'a vendutu cu 3 fl. 40 xr. per 72 puncti. In terminu cu 3 fl. 45—46 xr. Si cucuruzulu s'a mai éfinitu; celu banatianu in terminu la inceputulu septamániei a fostu cu 4 fl. 82—83 xr. si la finea septamániei 4 fl. 73—73 xr.; pre Aprile Maiu s'a vendutu o povéra cucuruzu banatianu cu 4 fl. 70 xr. maj'a. Ovesulu la inceputulu septamániei s'a tiennu bine; cátra fine a datu inapoi cu 5 xr. Si in terminu au scadiutu pretiurile, dela 2 fl. 44—46 xr. au venitu in josu pána la 2 fl. 41—42 xr. a 50 puncti vienesi.

Lán'a. In septamán'a acést'a s'au vendutu circa 600 máji lana de midilocu si calitate inferióra.

Pretiurile au remasu nealterate fatia cu cele din septamánile trecute.

Porci. In piatia de aici abia se afla 24,000 capete spre ingrasiare, o diferentia mare fatia cu anulu trecutú pre tempulu acest'a, cându se aflau 60,000 capete. Cu tóte acestea pretiurile suntu in favóre cumperatoriiloru. Pretiuri notate: porci ungresci de 250—450 puncti cu 35—37 xr., serbesci de 244—320 puncti cu 35—36 xr. punctulu, esportulu 37 xr. punctulu. Provisiunea piatiei a fostu in septamán'a trecuta 32,000 capete.

Unsóra se bucura de putiena cautare. Pretiurile unsórei, slanicei si seculu stau pre locu.

Miere galbena curata cu 22—22 $\frac{1}{2}$ fl., alba 23—24 fl. maj'a.

Cér'a din mân'a prima cu 82 fl.; din a dóu'a mán'a cu 85 fl. si calitati mai bune 96—98 fl.

Legumele se tiennu in pretiurile de mai înainte.

Pielele de óie au cautare forte buna. In septamán'a trecuta s'a vendutu circa 10,000 bucati specii diverse si adeca: serbesci cu 135—144 fl. legatur'a (102 darabe), nemtiesci usióre cu 2 fl. 40—80 xr., grele cu 3 fl. 40—4 fl. 60 xr. parchi'a. Pici de miel'u s'au vendutu circa 6000 bucati cu 75—90 fl. legatur'a. Pici de capra au fostu putiene, abia vre-o câte-va sute bucati din Bosni'a si s'au vendutu cu 130 fl. legatur'a.

Piele lucrata. Comerциulu cu articulu acést'a este putienu animatu. Casele cele mari comerciale cumpera cu rezerv'a cea mai mare. Pretiurile marcate suntu: talpa de calitate usióra cu 95—100 fl., calitate g'nea 102—105 fl., batuta 103—106 fl.

Burs'a de Vien'a.

Din 19/31 Martie 1874.

Metalicele 5%	69 15
Imprumutulu natiunalu 5% (argintu)	73 70
Imprumutulu de statu din 1860...	103 —
Actiuni de banca	963 —
Actiuni de creditu	207 —
London	75 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74 50
„ „ „ Temisiorene	74 —
„ „ „ Ardelenesci	73 —
„ „ „ Croato-slavone	75 50
Argintu	105 50
Galbinu	—
Napoleonu d'auru (poli)	8 95

Concurసు.

Se publica pána in 4 Aprilie a. c. pentru vacanta parochia de a III clase Muresiu Sán-Georgiu (Maros sz. György) in scaunulu Muresiului. —

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala, cu gradina marisóra.
- 15 jugere de pamentu,
- de tota famili'a 2 metre de bocate cu grauntiulu.
- De tota famili'a 2 dile de lucru.
- Stola prin sinodulu protopresbiterala hotarita.

A cărora curatu venifú trece preste 400 fl. v. a.

Concurrentii voru avé a-si ascerne recoursele sele, pána la terminulu disu, respectivului domnu protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlenu in Muresiu Osioheiu.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu respectivulu domnu (3—3) protopresbiteru.

Concurసు.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroiu, si filiei Carpenisiu de clas'a a III in protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiu-lui I, statatórie din 153 familii, se escrie concursu pána la duminéca Tomei in 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala cu gradina de legumi.
- Venituri stolare, si 102 ferdele (a 22 cope) cucurozu sfarmatu.
- Portiune canonica: a dóna locuri aratori de 4 cara cucurozu, b) trei locuri aratori de 4 ferdele semenatura de greu, c) o curechista de 1000 fire curechiu, dóna cemeteriari cu pomi si de unu caru de fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitulu anualu de 300 fl. v. a.

Doritórii de a ocupá acést'a statiune au se ascerne concursule loru instruite in sensulu Statutulu organicu la subscri-sulu in Hondolu, pána la terminulu prefiptu. Hondolu in 6 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basilii Piposiu
(3—3) Protóp.